

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTALAJDONOS

AZ ERDELYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 ..
Negyedévre — — — — — 2 ..
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Beszéd

a harctéren elesett és ott eltemetett
katoná sirja fölött.

Alábbi beszédet György Géza lapunk munkatársa tartotta a harctéren elesett gyergyókölyéfalvi Kovács Lajos (Kovács Károly fia) felett. Mivel az ezred két felé operál, a tábort lelkész a másik csapatnál volt akkor, mikor ez a temetés történt, és így György Géza tanító, ki az elhunytak falusfele, tartotta a bucsuztatót, melyet itt közlünk:

Kedves Bajtársunk!

Míg lelkedet a béke szelid anyyala a Mindenható trónusához viszi, hogy megérdemelt jutalmát a legfőbb Úrtól elvegye s amíg mi, a te bajtársaid a küzdelemben kifáradt, összeomlott porreszedet átadjuk a hosszú pihenésnek, addig egy pár percre megállunk sírodnál, hogy bajtársi kötelességeinknek eleget-ve, elbúcsúzzunk tőled.

Nem pap mondja fölötted az imát, nem kísér utolsó útdra szülőfalunk kicsiny harangjának ismerős szava, nem sírat itt most el szülőd, feleséged, gyermeked. Idegen földben kell pihened.

Hát érdemes volt ezért mindent áldozva idejönnöd?!

Érdemes, mert teljesítetted kötelességedet nemzedet legnagyobb harcában,

védted hazádat tulajdon testeddel; szenvedtél, küzdöttél és meghaltál érte: drága véred hullásával névtelen hőse lettél. Ne zavarjon csendes pihenésedben, hogy idegen földben fekszel; mert a hon határa nem ott van, ahol a térkép mutatja, hanem itt! A lövészárók a hon határa s ha csak egy lépést teszünk is előre és azt megvédjük, már annyival nagyobb a haza s akkor te itt is honi földben nyugszol.

Ne szégyenkezz, hogy nincs érdemejed! Nem az a kereszt az igazi, amit az emberek melükön hordanak, hanem az, amely egy Isten-ember vére árán megváltotta a lelkivilágot, s amely a te és sok ezer hozzád hasonló névtelen hős vére árán megváltja a mi drága országunkat egy új ezredévre . . . Igazi kereszt az, ami a ti verejtékes munkátok nyomán barázdáinkon mött és emnyi hősnék életet, erőt adott. . .

Te derekasan hordoztad az élet keresztjét s mielőtt megtetted volna még hosszúnak ígérkezett csendes életutadat, egy paranszóra itt vállaltál még nagyobb keresztet. Ma letetted azt s fejla lett belőle.

Tudtad, milyen nagy ellenséggel állunk szemben; hogy csak erőn felüli munkával küzdhetjük le. Tudtad igazunkat. Láttad, mint vesztette el általuk és

miattuk fenséges trónörökösünk országok koronáját.

Téged is el kellett hogy veszítsen a te kis királyságod, a te családod. Nem akartad, hogy örökölt és verejtékes munkáddal, összekuporgatott garasáiddal szerzett földeket más bírja; nem tudtad volna túlélni, hogy ekédet kivegyék kezedből, hogy otthonodban hontalanná légy; nem akartad, hogy öreg szülőd marcóna-ellenségétől szenvedjen, hogy feleségednek más örvendjen, hogy gyermekedet másnak neveljék, mint magyarnak. Ezért jöttél ide és ezért haltál itt hősi halál!

Annyi szív törött össze a tiedhez hasonlóan, mióta jogunkért, igazságunkért, létünkért kell felüzenniünk. De ezeken a romokon fog felépülni egy szebb, boldogabb világ, melyben boldogok lesznek, akik megérik majd, ha béke lesz. Béke! . Ezért küldjük a kiöntött vérben és az özvegyek, árva gyermekek, szomorú anyák könyvében kikristályosult imánkat oda, hol most a te lelked van s az Isten meghallgatja imánkat.

Pihenj csendesen! Emlékedet híven megőrzi bajtársaid és megőrzi a haza polgárai, kiknek jövőendőbeli boldogsága megalapozásához életteddel áldoztál.

Isten veled! Amint hittél, úgy legyen!
Amen."

Virágot hozott . . .

(Irta AURORA.)

Virágot hozott egy kis három éves lányka —

Idegenben fekvő beteg jó atyjának
Akit úgy szeretnek, akit haza várnak . . .
Akit „már négy napja” hogy otthon nem látnak,
Pedig sirva hívnak — vele hogy játszanak
Ő s piciny kis huga . . .

Májusnak szép fehér fakadó virágát
Fehér gyöngyvirágot és kacagó nárciszt
Fűzött kis csokorba s körülrakosgatta
Szép zöld levelekkel a szőke kis lányka
Mint szíve sugalta.

Hisz apuka tudja: mint szereti lányka,
Mínó epetéssel, milyen nagy örömmel
Borul majd nyakába . . . csókot nyom ajkára . . .
Szíve ajándékát vigan odanyújtja . . .
S apát haza hívja . . .

Szegény kis leányka! ha tudná: mi várja:
Kedves jó papája ki csak négy nap óta
Nem játszadozott vele — messze utra mene . .
(Ép öt percet késett a vasút órája)
Isten várt reája.

„S hófehér lélekre . . .
. . . gyász-fellege borult.
Belépett a lányka . . . Elejté a csokrot . .
Szeme tágra nyilva . . . Ajaka lezárult . . .
Csak bámult, csak bámult . . .”

Hogy vele mi történt — mit tudja a lányka? . .
Csak azt érzi, látja: ninesen kihez szóljon,
Nincs kit megcsókoljon, akit haza hívjon . . .
Mert kit itten most lát az már nem „papája” . . .
S bámul a kis lányka.

Virágot hozott egy kis három éves — „árva”.

Jegyezzünk a hadikölcsönre!

Határidő: Május 12—26!

Dán tengerparton.

Irta Ádám Éva.

Késő éjszaka érkeztiünk a dán főváros-
ba Koppenhágába és mindjárt el is vesz-
tünk az utcán, ezért másnap ugyancsak
jól kinyitottam a szememet, hogy lássam,
milyen is ez a tengerparti város, melyben
úgy elbódul a szegény magyar.

A kirakatokban levő kézimunkák kö-
tötték le a figyelmemet, amennyiben itt is,
mint általában Skandináviában, egészen
magyaros, tulipános stylekkel találkoznak.
Szerettem volna minden kirakatot meg-
nézni, de én nem tudom véletlen volt-e,
vagy állandóan így divat, annyi kutya
ödöngött, hogy azok uralták az utcai for-
galmat. Kutya, mindenütt csak kutya;
igaz, hogy esodaszép példányok s az em-
ber elgyönyörködik bennük. Ilyen remek
állatokat még csak a Montblanc aján
láttam.

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák,
zászlók. stb. gyára. — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

Hogyan védekezzünk a hit és erkölcsellenes sajtó romboló szellemével szemben?

Irta BIRÓ FERENCZ.

I.

A kath. sajtó és minden rendű és rangú keresztényszellemű gyülekezés napirenden tartja ezt a tételt s mégis nyílt kérdés maradt az mai napig. Pedig hallottunk és olvastunk e kérdés megoldására irányuló hatalmas beszédeket, melyek ha előbbre vitték is kath. sajtónk ügyét, ha elméleti téren tisztázták is a tennivalókat, gyakorlati megoldást mindezekig mégse hoztak. Véleményem szerint nem is hoznak még a Prohászka ihletett ajkai s tollával sem, amíg minden e térre hivatott tényező be nem látja, hogy itt nem beszél-ni, hanem tenni kell már ezután. Mert, hogy a kérdés még mindig nyílt és még mindig napirenden van, abból kettőt legalább is tisztán látunk már: először, hogy a gyakorlatban még nem érkezünk el a megoldásig, másodsor, hogy ezt a kérdést mindnyájan a kath. Egyház vitális ügyének tekintjük. Már pedig logikai erővel bizonyos, hogy amit szükségesnek, életbevágónak tartunk, azt nemcsak műlő természetű, középszerű, de kitaró lelkesedéssel és óriási fáradságok árán is meg kell valósítanunk.

Mindjárt kezdetben kijelentem, hogy jelen soraimmal nem pályázom általános, országos érdeklődésre, mert arra ügyis hiába számíthatok. Még talán az egész kath. Erdélyi közvéleményére sem, hanem csupán arra szeretnék néhány gondolatot fölvetni, miképen vihetnők előbbre kerületünkben első sorban s talán érdeklődés esetén egész egyházmegyéinkben a kath. sajtó ügyét.

I. Számolnom kell a ténnyel, melyet le nem tagadhatunk, hogy a magyar sajtó nemcsak nem katolikus a lélekarány

számaiban, akár az írókat, akár az olvasókat tekintjük, de még csak nem is keresztény. Tudjuk, hogy milyen. Ennek a ténynek a bölesőjénél egy nagy előre törtetés, érvényesülni akarás és egy nagy-nagy mulasztás áll. Nevezhetjük ezt a mulasztást kényelemszeretetnek is, bátortalanságnak is, megsértett hiúságnak is, vagy akár minék, de az a főkérdés: kik a mulasztók. És ha a szellemi téren elkövetett mulasztásra gondolok, eszembe jutnak Prohászka szavai: „Ha sz. Pál apostol ma élne, újságíró lenne.” Ha pedig az anyagi téren elkövetett hanyagságra gondolok, elém tárul a középkor nagy pápáinak a képe, akik milliókat áldoztak akkor, amikor kereszties háborúkkal kellett a kezdődő, később pedig a nyugati keresztény kultúrára törő török hatalmat féken tartani.

A gondolatom oda irányul, hogy sz. Pál s a nagy pápák megértették hivatásuk szavát s azon a téren vették fel a küzdelmet, amelyen a kocka eldőlt. Célszerű és szerencsés kimenetelű harcot csak így lehet vívni. Ennek a gondolatnak abszolút bizonyosságában és tárgyilagosságában bizva, most már nem félek az elfogultság vádjától, ha kimondom, hogy fenti kérdés megoldása részben a papságon mulik. Ez nem azt jelenti, hogy minden papnak szerkesztőnek, vagy hivatásos újságírónak kellett volna lennie, ami lehetetlen is, meg szükségtelen is. Hiszen a fejlődő élet amúgy is óriási módon kiterjesztette munkakörét. De ha lelkiismeretesen meg-gondoljuk a dolgot, egyikünket sem akadályoz a mindennapi terhes munka, hogy legalább munkatársai ne legyünk a keresztényszellemű sajtónak. Hiszen a szó-szék hatalma csak a templom falai között óriási. Künn az utcán Friss Újságot lobogtat a rikkancs és öntudatlan küzdelmet vív a székekkel. A nyáj egyes juhokkáí híven követik a pásztort s hallgatják szavát, de a másik része nem olvassa írását.

És sajnos épen azok, akik „ha lehetséges, még az igazakat is tévedésbe ejthetik” — épen értelmiségüknél fogva. Ott vagyunk, hogy a sajtó képviselői sérthetetlenek még ha csak tollbetyárok akkor is, a papság pedig „csuhás” lett az utcán. Egy már elavult felhogás következtében behuzódunk a parochiára, s most, amikor az elszabadult, fékevesztett elemek látják, hogy mozzognak és vagyunk, csodálkoznak és dühökből ránk káromkodnak. Ránk fogják, hogy csak a kenyerünket féltjük. (Szegények, ha tudnák, milyen szűkös és keserves lett már a pap minden falata!) Papság állott a keresztény kultúra bölcsőjénél örködve és irányítva. S most ugyanez a kultúra, mikor még csak kamaszkorát éli, ifjú önhittségében félre akarja lökni a papot. Szabadon akar garázdálkodni a szabadság égíse alatt. Hát csakugyan igaz volna, hogy a keresztény papság nem vezet többé a művelődésben? Hála Istennek, csak látszat. Hiszen leszámítva néhány technikai tudományágot, a művelődés anyatejét (szolgáltató tudományokban ma is papok adják a legtermékenyebb gondolatokat. A tiszta látókörű keresztény bölelelet, a multat jelen s jövővel összeegyeztető, tehát egyedül életképes szociális gondolkodás most is papi főkörből él és nyer irányítást.

Nekem úgy tetszik, hogy a lelkek irányításában nem az egész gyepőlő, csak egyetlen gyepőlőszárát veszítették el s az elég nagy baj; a kath. sajtó szellemi és anyagi támogatását. Elég nagy baj, mert híveink jórésze a sajtó eszével gondolkodik. A sajtó esze: ez manapság az u. n. közvélemény. Felvetett kérdésünk megoldásában tehát ez a punctum saliens.

Napjainkban ugyanis óriási fontosságú tudományos, társadalmi és politikai kérdések dölnék el jobbra vagy balra épen a „Közvélemény” leple alatt. S mi a közvélemény főirányítója? A sajtó. Hiszen ebben az értelemben nevezik nagyhata-

Sajátságos alakú furesza házak, olaszosan tarka-barka színek a tengerpart mentén. Egy-egy olajos hajógerendára leülve, órákig is elnéztem, ha elszökhettem társaimtól. A hajók jönnek-mennek, sípolnak, ordítanak, dőbörögnek. Egész apró 3-4 éves gyeregek játszanak a mormogó vizek fölött egy-egy deszka-szálon. Senkise törődik vele. Meg kell szoknia, hogy a tenger lesz a kenyéradója, az ideálja, a barátja s nem szabad arra gondolnia, hogy drámája is van a vizeknek.

Régi stílyú mesemondó nagy házak itt is, ott is. Az 1600 elején épült nagy áriaház, egyike a legérdekesebb épületeknek, de talán még ezt is felülmúlja a városház palotája, melyet meg sem kísérek részletezni, annyi fény és pompát rejtget. Itt már aztán úr egy polgármester! A gyönyörű nagy, világos aulában különben hangversenyt szoktak tartani.

A dán királyi porcelángyár minden képzeletet felülmúló finom művészetet produkál. Azok a halovány álomszerűen elmuló színek!

A Frauenkircheben őrzik a művészek egyik legremekebb emlékét, a Thorwaldsen Krisztus szobrát. Meg kell éreznie annak is, aki sohase hallott volna

Krisztusi csodákról, hogy az, akinek szobra ott a templom mélyén a homályból kiemelkedik: a lelkek ura. Maga az egész templom ez egyetlen szobor lelke és hangulata szerint épült és felejtethetetlen összhangot nyújt. A feltűnően hosszú és keskeny, folyószerű templomban semmi egyéb nincs, mint egy Krisztus előtt térdelő fehér angyal és a templom hosszában kétoldalt a 12 apostol szobra. Zárt ajtós, számozott pad sorok és köröskörül karzat.

A Kunstmuseumból meg kell említenem egy képet. Ugy van beállítva, hogy már akkor látszik, mikor még több terem választ el tőle. Szívszorogva közeledik az ember hozzá. II. Krisztian királyt ábrázolja a börtönben, hová a nemesség vetette, mivel ellenik a nép élére állt.

A cella csak akkora, hogy egy kerek asztal van benne, mely körül 10 eszten-deig sétált a nemes rab s amint kezével rátámaszkodott, járasközben: hüvelykujja mély barázdát vág a kőbe. Ezt a boldog-talan embert látva, aki a történetét nem hallotta is tudja, hogy ez egy király! Megérdemli megjegyeznünk, hogy Bloch-nak a munkája. Természetesen ezer-meg ezer kép és szobor van e muzeumban, de én csak azokat szoktam megjegyezni, melyek különös emléket hagynak a lelkeimben.

Ilyenek voltak: „A temetés” „Pestises beteg” „Koresolyázók” „Fuvolajáték” „Alvó cseesemő” (szobor) „Dávid király” (szobor) „Tengerparton” „Krisztus Emmausban” „Salamon ítélete” „A halál”.

Akik végig rőtják Európá nagy képtárait, azok igen jól tudják, hogy világhírű képek olykor semmi hatással nincsenek ránk, de néha a lelkiünkbe kap egy-egy ismeretlen ecsetvonás s emléket ad egy életre.

Kószáljunk egyet a tengerparton, hogy össze ne zavarjuk a dolgokat.

Sok híres szökökutató megbámultam, de mindörökre ráemlékszem erre, mely a nagy dán nemzeti regét susogja. Óriási nagy medence közepén egy dombon áll, négy ércebeöntött szilaj, tüzes, toporzékoló bika; zöldes patinás testük szinte félelmes a magasban, mintha rohannának bele a világűrbe. Orrlyukaikon messze fújják a lihegő párat s szivárványt vet a szobor köré, majd a nap játéka folytán remegő, borongó ködfátyol borít mindent, csak a dombról kerekken lezuhogó vizeses morgása hallik. Az első napsugár aztán megszese üzi a misztériumot s újra kiragyog a dánrege képe. A négy tüzes bikát egy könnyed, büszke, merész, hogy úgy mondjam erőteljes és sikkes „angyal hajtja

lomnak. Manapság is csak úgy van mint régen, hogy tudományos főekkel tudományos vitában, tudományos készületséggel megírt könyvekben végeznek az apológiát. De mai nap a nagy tömeg felszínes műveltségét a napi sajtóból szívja. Szinte úgy szeretném mondani: „Hámozd meg a vitázó, tudálékosan művelt embert s ki-látszik a napilap, amit elolvasni szokott.

Ezen tény elől elzárkoznunk nem lehet. Újólaj mondom tehát, ott kell felvennünk a harcot, ahol kínálkozik. Ahol a legtöbb veszteség érhet, ha mulasztunk, legtöbb eredmény kecsegtet, ha harcolunk. Mi vagyunk az „ecclesia militans“ hivatottabb katonasága; vigyázzunk, nehogy még jobban magunkra maradjunk a küzdelemben. Hiszen épen azok a jelek, amelyek a hit- és erkölcsellenes sajtó rombolásának útját jelezzik, azok mutatják megdöbbenő, kemény kiáltó szóval azt is, hogy bizony „nem tettük meg, amivel csak tartozánk.“ Hitünk harcos küzdelmeinek — ebben a generációban — sajnos, csak mi lehetünk a megbízható, hivatott vezérei s egyben közkatonái.

Nem tudom miben keressem az okát annak, hogy a papság nagyrésze távol tartja magát ettől a munkakörtől. Jóhiszeműleg azt kell vélnem, hogy talán túlszerűen vagyunk: nem akarunk a világ színpadjára kerülni nyomdafesték segítségével. Pedig a lelkünkben élő evangéliumi világosságot nem a véka alá kell rejtünk. Nem ilyen intencióval adta át azt nekünk isteni Mesterünk. Vagy talán attól félne valamelyikünk, hogy stílusa nem áll versenyt apró izraelita gyerkőcök döngicelésével? Hogy a jargonból alig kivetkőzött kazár jobban ért edes nyelvünk helyes kezeléséhez, mint jó magunk? Öknélküli s talán — megszegyenítő féltelen.

De hát milyen téren s milyen alakban dolgozzunk? Szerény véleményem szerint úgy kell temnünk, mint V. Sixtus tett,

magasra pattogó ostorával s az ércékét mélyen beleszántja a vízzel borított sziklába. A Dánrege azt mondja — s annak művész emléke e szökökút, — hogy Dániát így rántotta ki egy angyal Norvégiából.

Ott áll a parton a királyi yacht clubja, hol találkozott ad a dán előkelőség s ahol minden nap 6 órakor megjelenik a királyi család s hívei társaságában nyársolgárisan kávézik. Nem unhatja magát ha kiül a terraszra. Változatos a kép. Hatalmas hadihajók uszkálnak s mellette siklik valamelyik multimilliárdos amerikai magányachtja, mintha a dán vizeken ringatózva mesét mondana a pénz hatalmáról. Hamarosan beleugrálunk egy vitorlásba, hogy a közelébe jussunk, aztán messze lehajozunk a hajógyárak, petróleumgyárak felé. Keresztül-kasul épített magas kőfalak vannak a tengerbe rakva, hogy sokszorosan megzabolázzák a hullámverést, mely így is annyira átesap rajtunk, hogy lucsozó vízesek leszünk. Boldog, vidám regatisták iramodnak erre-arra. Igazán szép kép. Ők nem érzik a hideget, mely belőlünk kivette a lelkét.

Érdekes, hogy Dániában minden állami alkalmazott kéknadrágot és vérvörös bluzot visel. Kötelező. Az idegenek igen jó tájékozott.

az egyiptomi vörös obeliszkkal. Paraók és Caesárok dícsőségét hirdette az. A pápa sz. Péter temploma elé állította, rávesetve az átalakító és megszentelő jelszót: Krisztus él! Krisztus uralkodik! Krisztus parancsol! Parancsol nekünk, hogy nevének uralmát hanyatlani ne engedjük. Parancsolja, hogy a századok folyamán folyton-folyvást változó harc terén ott és abban vegyük fel a küzdelmet, ahol s amiben legtöbbet veszíthetünk, ha nem nyerünk. De hogy nyerjünk, ha nem harcolunk?

(Folytatjuk.)

Az olesó húsnemek előállítás a háboru.

Ignati nulla cupido.

„Amit nem ismertünk, arra nem vágyó-dunk és ha nom vágyó-dunk, akkor nem érez-zük a hiányát sem és ha nem érezzük, nem lehet az reánk nézve hiányos.“ Ezen régi axióma aranyigazság maradt volna örök időkre, ha a jelen világháboru mindent fel nem forgat.

Sok dolgot nem ismertünk a háboru előtt, s ma, midőn a táplálkozás tekintetében étrendünket reformálni kellett, olyan fogyasztási cikkek hiányát is érezzük, melyekről még néhány hó előtt hallani sem akartunk: ki hitte volna például, hogy Alpár síkjain és mindenütt, amerre Tiszának, Dunának habjai zúgnak, meg Pannónia zsiros termő földjének lakói valaha árpakenyeret fognak enni, ki hitte volna, hogy erdőbérc övezte, négy hatalmas folyam öntözte dűsgazdag ország városi lakossága, egy hizott lúdért 25 koronát, egy kilogramm csepecsenyéért 6 koronát, egy kilogramm kétes összelélt lisztért majdnem egy koronát lesz kénytelen áldozni?

A szarvasmarha, a sertés és más húsnemek mai rendkívüli magas árai mellett, a húsfogyasztó közönségnek éppen az a része kénytelen a húslevesetől lemondani, amely közönséget a háborus állapot fokozott

munkásságra szorítja, ilyenek a hivatalok emberei és mindazok a munkások, akik tevékenységük színterét, a városokba tették át, s így izomerőt igénylő foglalkozást űve az élet fenntartásához szükséges hús fogyasztására volnának utalva.

Aki a termelő, közvetítő kereskedő és fogyasztó közönség közt vívódó harcot megfigyeli, látni fogja, hogy az élelmiszereknél az árak egyre emelkednek, anélkül, hogy arra kilátás lenne, hogy ennek az áremelkedésnek akár a hatóság, akár a társadalom gátat vehetne: az egyedüli fórum, mely elé panaszaikkal eddig járultunk — a sajtó, érthető és menthető okokból nem léphet fel oly erővel, mint máskor. Ezáltal azonban a milliók sanyargatói még merészebben lépnek fel, s így a drágaság összes borzalmasságait el kell tűrnünk és nincs módunkban a piaci viszonyok kedvezőtlenégein változtatni.

Az emelkedés főképp a húsaraknál érezteti káros hatását, mely abban nyilvánul, hogy városi lakosságunk a húsárakot a minimumra redukálta, s miután a lisztmizéria lépést tart a hússal, s kertivetemények sem állanak rendelkezésre, de különben is, a növényi anyagokkal való kizárólagos táplálkozás mellett az emberi szervezet nehezen tartható fenn, ha azokból nagy mennyiséget nem fogyasztunk, az emberek izomerejük rovására, túlkéves láplálékot vesznek magukhoz.

A közönségnek ezen kínos vergődését megfigyelve, mi már e század eleje óta, az állat- és húsarak emelkedő tendenciájának ellensúlyozására oly húsnemek tömeges előállítását ajánlottuk, mely Franciaországban, Angliában és Belgiumban a nép széles rétegeinek kedvelt eledele: értem alatta a húszingul húsát, mely az illető országokban a többi húsfélék vásárát lényegesen befolyásolja, s így jogoson teszünk ma szemrehányást azoknak, akiknek kötelessége lenne, a kisemberekből álló társadalmi osztályoknak életigényeit tanulmányozni s azokat a lehetőség határáig ki is elégíteni. — hogy a

mókusok úgy kúsznak fel. Nekem olyan rosszul esett látni.

Most egy olyan muzeumba lépünk, mely egyetlen ember munkájával van tele s amely egymaga jelenti a művészetet. Mindar megértjük ha e nevet halljuk. Thorwaldsen.

Nincs a világon több ily mester, ki ennyit alkotott volna értékben és mennyiségben. Ily művész termékenységet alig lehet megérteni! Hálás is az utókor. Természetesen a múzeum az ő nevét viseli és kegyelettel járja be az idegen is ama termeket, melyek az ő művészeti és magánéletének emlékeivel vannak tele.

Legmeghatóbb a sírja. Ott van eltemetve munkái, emlékei között. A múzeum hatalmas épületét körül lehet járni négy-szögben s lennt egy zárt kőudvar közepén domborul egy zöld repkényel beütött egyszerű sírhalom. Ott álmódja tovább a művész lelke, mit ide lenn félben hagyott. Talán még csak a nagy Napoleon sírja szólott így a lelkemhez. Ezer, meg ezer ember jön-negy e múzeumban folyton folyvást.

Innen már önkénytelenül a Glyptotékába megy az ember. Szeretem a képeket, de jobban szeretem a szobrokat. Mindig úgy érzem, mintha életre kelnének és

A hajókázásból jökor érkezünk vissza. Épen őrségváltás van a kir palóta előtt. Irgalmatlan nagy dús prêmes csakó nyomja a fejüket és a mellükön hátukon át, egy széles fehér posztó keresztbe téve, messze villog. Fessék, szépek a dán tiszték.

A palota egy nagy téren áll és szabályos négy-szögű területet zár körül, melyen a nép átjárhat. Ott van a zöld kupolás furcsa templom is e felirattal: „Az Úr rendele te örökre megmarad.“

A kir. család lutheránus. Az oltár helyén egyetlen nagy kereszt áll, mellette mozaik képek. A kir. család helye teljesen úgy van elkülönítve, mint egy színházi páholy, kék selyem bútorokkal, leomló függönyökkel. Több páholy is van s némelyik egészen elzáruva üveggel.

Este valami színházba mentünk. Kabaré, vagy orfeum vagy mi volt. Ezek minden nagy városban egyformák.

Érdekes és mulatságos, hogy cilindert viselnek a kéményseprők. Elegáns, fényes, karsú cilindert — és persze teljes felszerelést. Mit szólnak hozzá uraim?

Hanem az már igazán érthetetlen, hogy azokhoz az épülő nagy palotákhoz a munkások a hátukon hordják fel a téglát! Talán száz is volt. Egymásután kétrét hajolva, zeg-zúgos állványok tetején, mint a

telkes szavakban magyarázta meg hívőinek a hadi processió mély értelmét.

Az Oltáriszentség előtt feherruhás lányok égő gyertyát vittek kezökben, a legméltóságosabb Oltáriszentség után zászlója alatt hodolt az Oltáregyesület, majd a leánykongregáció s azután a nagy közönség, amely valláskülömbőség nélkül vett részt.

A szentferencrendi atyák templomában Szabó János főgimnáziumi tanár tartott lelkes beszédet, azután pedig a leánykongregáció énekkara énekelt P. Márton vezetése alatt a Lorettoi litániát meglepő pontossággal, ezután Pál István főesperes imádkozta a pápa imáját a békeért és a leánykongregáció gyönyörű éneke mellett megindult a menet vissza a plebánia templomban, hol Pál István áldást adott a legméltóságosabb Oltáriszentséggel. Útközben a két katonakereskedő előtt megállt a menet, hogy a sebesült katonáknak is áldás adassék az Oltáriszentséggel.

— **A füsttelen nap eredménye** városunk polgármesterének nagy ügybuzgósága folytán 1521 kor. 77 fillért eredményezett. Csak utólag tudtuk meg — és ez dicséretére válik a gyűjtőknek, hogy 25 urino és leány válalta magára a gyűjtés nem épen kellemes ügyét; de oly ügyesen, csendben végezték, hogy az eredménnyel nagyon meg lehetünk elégedve.

Hermann Ottó. Szép tavaszi estén szállt el halhatatlan, nemes lelke jószágos Istenéhez, akinek akaratán megnyugodva, türelemmel és megadással viselte ifjú élete sok és nehéz szenvedését. Korai halálával gyász érte a gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumot, amelynek VII. osztályú rendes tanulója volt. Május hó 7-én tért vissza székhelyére püspök atyánk, s midőn Tövisről a nehézkes vasúti összeköttetés miatt kocsival beérkezvén, már a várba volt menendő, eszébe jutott, hogy az ő beteges apácáját meglátogassa és megvizsgálja. Visszahajtott tehát a városba, s midőn ezt a tiszta lelket teljes üdeségben meglátogatta és kijött, ismét eszébe ötlött, hogy talán jó lesz, ha az ő beteges Ottó fiát is megnézi, aki kis deák korától fogva az ő buzgó lelkiátskájára volt és szervi szívbjának sok szenvedése közt épületesen haladt az igazi lelki tökéletesedés nagy útján. Otthon találta őt az asztalnál ülve, amint súlyos szenvedésében kezére támaszkodott és csendesen elmélkedett. Még csak harmadnapja hiányzott az iskolából, de most a betegség nagyon elővette. Vizsgálta őt, s majd kedvesen elvégezte a beteg szentgyónását, amely bizony az utolsó volt. Azután még elbeszélgetett vele jövő terveiről, s óhajta szerint délután kivitte kocsiján a katonai céllövőház a szabadba, ahol még nem volt ezen a tavaszon. Ottónk ott elgyönyörködött a vidám madárdalban, a viruló természetben s hálával csodálta mindazt a sok szépséget és jószágot, amit a jó Isten az ember örömeire alkotott a szabad természetben. Csodálta és szerette mindezt, de utóljára. Azután hazatért és május hó 7-én este csendesen és tiszta, üde lélekkel elhalálozott.

Temetése május hó 9-én délután volt. Ravatalára a főgimnázium és osztálytársai koszorút helyeztek. Végtisztességén testületileg megjelent a főgimnázium ta-

nulóifjúsága és az ipartestület. A háznál Püspök Urunk végezte a gyászszertartást a kispapok, volt osztálytársai segédletével. A gimnáziumi énekkar gyászdalokat énekelt. A sírnál Suhayda József osztálytársa búcsúztatta el kegyeletes, megható szavakkal. Fialat barátunknak épületes volt az élete és kedves a testi halála, mint olyan léleké, aki mindig a jó Isten kegyelmét óhajtja és keresi. Most már megszünt himni, mert hite tárgyát: a jó Isten hívja; megszünt remélni, mert legelső vágyát: a mennyei hazát elérte, de szeretete halálával csak annál nagyobb lett, mert vele örökös gyászborult szülein és kis testvéreim és szeretettel gondol ott a boldog hazában mindazokra, akik vele e földön jót és rosszat tettek egyaránt. — Imádkozunk ifjú barátunkért, hogy ő is könyörögjön majd érettünk a jó Istennél!

— **Tanévzárás.** Az erdélyi róm. kath. Státus gyulafehérvári főgimnáziumánál a miniszteri rendeletnek megfelelően a rendes tanítás május hó 12-én befejeződött. Május hó 12-én délután volt a tanévvégi közös szentgyónás s május hó 13-án reggel 7 órakor a közös szentáldozás a székesegyházban, ahol Püspök urunk mondott csendes szentmisét, megáldozta a tanulóifjúságot, lesettette vizsgálataira a Szentlélek Isten kegyelmét és segítségét s végül lelkes exhortatót intézett szeretett tanulóifjaihoz, buzdítván őket, hogy a szünidőben törekedjenek igazi lelkiéletet élni, megnyugvással fogadják tanulmányaik eredményét s a további célszerű önképzés mellett igyekezzenek szüleiknek s hozzátartozóiknak mennél tevékenyebben segítségére lenni és mennél odaadóbban résztvenni a szeretet és irgalmasság műveiben, amelyeket a háborús állapotok fokozottabb módon igénybe vesznek. A tanulóifjúság Áldozócsütörtökön délután megjelent az innepélyes vacsernyén, amelyet Püspök urunk tartott.

A főgimnáziumban a vallástani vizsgálatok: I.—III. osztály május 14. és IV., VII. oszt. május hó 15-én lesznek, a vizsgálatokon Zomora Dániel pápai praelátus, püspöki biztos úr elnököl. Az érettségi írásbeli vizsgálatok május hó 17., 18. és 19.-én lesznek, a rendes osztályvizsgálatokat május 17.—21.-ig tartják. Május hó 22-én reggel 7 órakor lesz a háláadó sz. mise, Te Deum, évszóra, a bizonyítványok és jutalmak kiosztása. A tanévi értesítő majd június hó folyamán kiadják a tanulóknak, az idegeneknek pedig postán megküldik. Az érettségi szóbeli vizsgálatokat június hó 11. és 12. napjaira tűzte ki a tankerületi kir. főigazgatóság. — A gyulafehérvári rk. főgimnáziumnak úgyszólván mulasztások nélkül szinte normális módon sikerült a jó Isten segítségével ezt a háborús tanévet szerencsésen és eredményesen befejezni.

— **A nemzet korszakos küzdelme miatt** a Zsófia Gyermekkórház sorsjegyeinek huzása megtartható nem lévén, a nagyméltóságú Pénzügyminiszter úr 1320—15. számú rendeletével 1916. szeptember 1-ére tűzte ki a sorsolást, amely esti 6 órakor fog központi irodánkban (Budapest, VIII., Stáhy-utca 15.) okvetlenül megtartani.

— **Aprópénz hiány.** Napról-napra panaszkodik hangzanak el amiatt, hogy nincs eleget aprópénz. A piacon, az üzletben

nem lehet vásárolni, mert nem tudnak váltani. A papírpénz szinte elvesztette becsületét. Ennek oka sokaknak az a fél-szeg felfogása, hogy csak az ezüst és nikkelpénznek van értéke s azért összegyűjtik és kivonják a forgalomból. Ez ellen természetesen tenniük kell. Fel kell világosítani mindenkit, hogy a papírpénz ép oly értékű, mint a többi és hogy hazafiatalan cselekedetet végez az, aki ezáltal megnehezíti a forgalmat. Ha ez sem használnál, forduljunk a hivatalos tényezőkhöz.

A magyar nemzet elhelyezkedése a világ politikában.

Apponyi Albert gróf előadása. Tartotta febr. hó 26-án este a régi képviselőház tanácstermében. Jelen volt a főpásztorunk is.

IV.

Meg kell azt is állapítanunk, hogy a nyugat melyik részeihez fűz minket természetszerű összeköttetés. És a válasz erre a kérdésre nagyon egyszerű: azokhoz, akik a keleti nyomást megközelítőleg olyképp érzik, mint mi magunk, tehát szomszédainkhoz.

Ezen az alapon keletkezett összeköttetésünk Ausztriával és erre az alapra tért az vissza 1866 után. Ekkor ismét közelebb jutottak egymáshoz Ausztria és Magyarország, mert érthetőbbé vált összeköttetésük világpolitikai indoka és mert a nemzeti önállóságnak és egységnek legalább elvét ebben az összeköttetésben megővni sikerült. Ekkor keletkezett a német szövetség is, melynek története a világpolitikának egyik legtanulmányosabb fejezete.

Minden ellene szólt, a józan eszt kivéve. A most szövetséges dinasztiák régi versenytársak, nemrég élethalálharcban állottak egymással szemben. Viszont az orosz barátság, a toronymagas orosz barátság, a mint magát Bismack kifejezte, a Hohenzollern-ház legerősebb hagyományaihoz tartozott. Szerencsége volt ennek a különben biztos bukásra ítélt józan észnek, hogy két olyan képviselője akadt a döntő órában, a milyen Bismarck és Andrassy. Kettejük közt Andrassy volt elsőnek tisztában a keleti fejleményekkel és azok követelményeivel, közelebb is állt hozzájuk, egyszerűbb is volt a helyzete. Nyugodtan várta míg Bismarck világosan látja — saját kifejezéseit idézve — hogy neki választania kell az orosz és az osztrák és magyar szövetség közt. [Azzal tisztában volt, hogy melyiket választja, ha erre kerül a sor, de teljes joggal, a végtelékig ki akarta tolni ennek a választásnak óráját. A ki a politika felső iskoláját akarja tanulmányozni, az mélyedjen be abba az imponáló nyugalommal vezetett akcióba, a mellyel Andrassy az ugynevezett három-császári szövetségtől eljutott a német szövetségig. Meg kellett ez utóbbinak születni és meg is született abban az órában, a melyben Németország meggyőződött az orosz politikának támadó jellegéről. Tartalma is kizáróan az orosz támadás esetére vonatkozik; tehát nyugati szövetség a keleti veszedelem ellen: Magyarország természetes világpolitikai elhelyezkedésének betetőzése.]

Ez a védelmi szövetség nem jelenti a háborút, sőt, éveken át biztosította a békét, mert visszariasztotta a támadó szándékot. Oroszország Kelet-Ázsiában kereste expanszió

erejének érvényesülését és a nyílt tengerre való jutás biztosítását. S a míg így el volt foglalva, aránylag nyugodtan éltünk, sőt közeledések is jöttek vele létre. A visszafordulás a nyugat felé irányuló agresszivitáshoz akkor következett el, a mikor a japánok Oroszország keletázsiai politikáját véresen megbénították és a mikor Anglia csatlakozásával a francia szövetség hármastantá bővült ki. Az angol politika e vésszes és — meggyőződés szerint — rövidlátó fordulat nélkül, mely Oroszországban azt a gondolatot érlelte, hogy most már elég erős céljának megközelítésére, igen valószínű, hogy a közép-európai szövetség sulya továbbra is a béke fentartásában nyilvánult volna meg.

Mindezekből azt a megnyugvást merit-hetjük, hogy abban a világpolitikai elhelyezkedésben vagyunk, a mely földrajzi predestinációnknak, nemzeti létföltételeinknek és történelmi hivatásunknak megfelel, mely tehát természetesen és szükségszerű. E tétel megerősítésére, hivatkozhatom nemzetünk egy másik lángelméjének majdnem látnoki ihlettel mondott szavaira.

1848 július 11-én lépett Kossuth Lajos a magyar képviselőház szószeréke, hogy a veszedelemben levő haza védelmére 200.000 ujonc megszavazását kérje.

Ezt a beszédet idézem, a melyben Kossuth Lajos megemlékezett a szövetségekről is, a melyek tekintetbe jöhetnek. Ezeket kizárólag nyugaton kereste és három nagy nemzethez való viszonyukat esetetle lapidaris vonásokkal: az angolhoz, a franciaéhoz és a némethez, hogy abból megállapítsa, melyik a természetes szövetségesünk. Az angolról így szól: „Arról meg lehetünk győződve, hogy az angol ott és annyira és addig fog bennünket pártolni, mennyiben saját érdekével megegyezőnek találandja.”

A franciáról így: „akármint alakulnak is a franciaországi viszonyok, annyi bizonyos, hogy Franciaország messze van. Lengyelország is francia szimpátiára támaszkodott. A szimpátia megvolt, de Lengyelország nincs többé.” (Tetszés.)

A németről pedig így: „A harmadik a német birodalom. Uraim! Nyíltan elmondom, miszerint én érzem annak természetes igazságát, hogy a magyar nemzet hivatva van a szabad német nemzettel és a német nemzet hivatva van a szabad magyar nemzettel szoros barátságos viszonyba élni s együtt állani őrt a nyugati civilizáció fölött, (Zajos tetszés.) de úgy, hogy jogainkból, önállásunkból, nemzeti szabadságunkból senkinek barátságáért és senkinek fenyegetése miatt egy hajszálnyit ne engedjünk.”

(Folytatjuk.)

IRODALOM.

— **Magyar Kultura.** Gondos szerkesztés, gazdag tartalom és magasán álló tudományos színvonal jellemzi P. Bangha szerkesztett folyóiratot. A legjelesebb kath. egyházi és világi írók tollából közöl mindig időszerű cikkeket, melyek nemcsak a nagy közönség, hanem a tudományos világ kisebb körének figyelmét is felkeltik. Különösen ki kell emelnünk a Paizs és Kard rovatot, amelyben a különféle módon megtámadott főleg hit és erkölcsbeli kérdések alapos megoldásban részesülnek.

Ép ily kiválóak a Napló és Rövid feljegyzések c. rovatok is, ahol a társadalmi visszaéléseket, a szabaddkőművesek nemzetromboló munkáját kiséri figyelemmel. Kevés folyóirat mer annyi bátorsággal szembeszállni a hatalmas hármassal, mint a M. K. és talán kevéstől is félnek annyira a tisztelt páholylovasok, mint a M. K.-tól. Mindazok, akik szívükön viselik a ker. nemzeti kulturát, akik öntudatos és cselekedni kész katholicizmust akarnak, nagy tettük kivételéhez kellő irányítást és sok-sok buzdítást nyernek a Magyar Kulturában.

„Szűz Mária Virágos Kertje”. Örvendetes esemény a magyar könyvpiac, hogy a fenti mű már V-ik kiadásban jelenik meg. Nemcsak nemzetünk hagyományos tisztelete a boldogságos Szűz iránt, hanem e könyv tartalma is oka volt annak, hogy a hívő közönség oly szeretettel fogadta e művet. A bold. Szűz erényeit ismerteti e mű. A szerző — egy tudós és buzgó jezsuita atya — nagy ügyességgel kapcsolja be az üdvös tanításokat a gyakorlati életbe. Az a haszna is megvan e könyvnek, hogy most e háborús időkben sok-sok vigaszt fog nyújtani a szomorúknak a fájdalmas Anya erényeinek ismerete és emléke. Szerettük volna, ha a nyelvezet kissé magyarosabban üt ki, de reméljük, hogy egy újabb kiadásban a nyelvezet is tisztá magyarsággal fog csengeni. A könyv ára bérmentes küldéssel 1-80 K. Megrendelhető Péter Antal teol. tanárnál Gyulafehérvárt, vagy a Szent Bonaventura könyvnyomdában Kolozsvárt, Karolina-tér 7.

A „Kath. Gyermekvédelem” f. évi április száma következő változatos és szakszerű tartalommal jelent meg: 1. A háború árvái. Némethy Ernőtől. 2. A gyermekvédelem mint szociális feladat. Keményfy K. Dánieltől. 3. Fehér virágok, fehér hónapok, fehér lelkek. Dr. Hannig Györgynétől. 4. A falu árvája. Antal Margittól. 5. Gyermekvédelmi tarlózások. Esztergomtól. 6. Tárca. A jó gyermek imája áttör a fellegeten. Polich Emmától. 7. Egyesületünk. 1. Számord Ignác alapítványa. 2. A keresztény gyermekvédelem a szombat-helyi egyházmegyében. Pintér Józseftől. 3. Gyermekvédelmi munkák Budapestén. Dr. Valnicsek Bélától. 8. Irodalom. A keresztény szellemű gyermekvédelemnek eme színvonalon álló tartalmas szakközlönyét, ajánljuk olvasóink figyelmébe és felkarolásába. Esztergomban a Keresztény Gyermekvédő Egyesület Közpon-tájában jelenik meg Keményfy K. Dániel szerkesztésében. Előfizetési ára csak 2 Kor. évenként. Aki 3 évre egyesületi tagnak jelentkezik, az 2 K. évi tagsági díj fejében ingyen kapja. A díjak „Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve” címen Esztergomba küldendők. Az egyesület elnöke Rajner Lajos püspök. A keresztény gyermekvédelem támogatása, tekintettel a háború sok árvára, különös erkölcsi kötelessége minden jó katolikusnak s hazafinak.

A nagy esztendő cím alatt egy háborús könyv hagyta el a sajtót. Szerzője Landauer Béla, az ismert haditudósító. A könyv minden érdeklődést megérdemel, mert a csatateretek nagy, véres eseményeinek első összefoglalása. De nem szabad krónikás feljegyzésekre gondolnunk. Landauer az író sokat-látó szemével, a véres események, a felégetett falvak, rombadólt városok, várak, hullahegyektől borzalmas csatateretek közül az emberi nagyság dokumentumait szedi össze

és az irnitudás művészetével épít a mi nagy küzdelmünknek emléket A szemtanu friss benyomásai, az események színhelyén megilletődött lélek beszéde ez a könyv a háborúnak sok olyan részletéről, melyet a rohanó események kitöröltek lelkünkől. A könyv az igazalmas dráma erejével hat és a vad események titkainak emberi szívvel való felfedezésében értelmét látjuk szenvedéseinknek, gyászunknak, az elesett hősök halálának. A sorok között a szerző lelke vigasztal és szinte suggerálja a nagy magyar jóvendőségbe vetett hitet: hőseink megrázó erőfeszítéseinek láttán. A három színnyomású borítékban megjelent könyv az „ELET” kiadása (Budapest, I, Fehérvári-ut 15.), ára 2 korona 50 fillér. A könyv hatása szenzációs lesz.

Jelentés a Horváth-féle jutalmazott munkákról.

A budapesti kir. magy. tudományegyletem Hittudományi Kara f. é. május 4-én tartott VIII. rendes ülésében a Horváth-alapítványból az alapítónak szándéka szerint oly művek szerzőit jutalmazta, amelyek a különféle hittudományi szakokhoz, de kivált a keresztény erkölcsstanhoz tartozó tárgyakat akár a hittudományok művelésének, akár terjesztésének céljával, tehát akár a hittudományi szakemberek, akár a művelt közönség érdekeinek megfelelően, de mindenestre tudományos értékkel, magyar nyelven és pedig súlyosabb kifogás alá nem eső magyarsággal, nem kifejezetten hitvitázó (polemikus) irányzattal fejtegetnek s amelyek 1913. elejétől 1914. végéig jelentek meg. A Kar e jutalmazásnál elismerő dicsérettel emlékezett meg azon írókról, akik az utolsó két év alatt jeles munkákkal gazdagították katolikus magyar irodalmunkat és tudományunkat, de akik állásuknál vagy tárgyukörükénél fogva versenyen kívül állóknak tekintendők. A következő művek szerzőit jutalmazta a Kar 600—600 (hatszáz) koronával:

1. Schütz Antal dr. „Az istenbizonyítás logikája”. Budapest, 1913.

2. Sipos István dr. „A celibátus története és védelme Pécs 1913.

3. Hajós József. „Az ősemlék a modern tudomány világlátásában”. Budapest 1913.

Huszár Elemér dr. „Szeretátszój” Bdp. 1913. „Szentségi jog.” Budapest, 1914.

A jutalmazottak bélyeges nyugtatványaitkat küldjék be a Hittudományi Kar dékáni hivatalához, ahonnan a jutalomdíjat azonnal meg fogják kapni. Együttal felszólítom a jutalmazottakat, hogy amennyiben jutalmazott műveket még nem küldötték volna meg a Karnak, ezt megtegyék; a nem jutalmazott jelentkezők pedig beküldött műveiket visszakaphatják saját költségükön, ha ebbeli kívánságukat a dékáni hivattal közlik. A jutalmazottak műveik új kiadásának címlapjára nyomtathatják: A budapesti Tudományegyletem Hittudományi Kara által Horváth-féle alapból jutalmazott munka.

Budapest, 1915 május 7.

Mihályfi Ákos

a Hittudományi Kar e. i. dékán.

— **Absztinens Pap** áprilisi számában püspök urunk irt egy meglehangú cikket, melyben főleg a Szentírás Istentől sugalmazott szavaival bebizonyítja, hogy az alkoholélvezet kimondhatatlan sok nyomornak a szülőke, hogy „ az alkoholélvezettel eltűnik a testnek-léleknek nyu-

gálma." Azért minden embernek, de különösen a papnak kell küzdeni az iszákosság ellen az absztinencia fegyverével. Ez belevág „hivatásos tevékenységünkbe s akik ennek élnek, azokra csak azt mondhatjuk „Az Isten áldja meg őket és munkálkodásukat."

A többi cikk is kell, hogy érdekelsen mindenkit, annyira elsörendűen magyar és kath. ügyről tárgyal. A lapot egyházmegyénk minden esperesi hivatal ingyen kapja meg. Batizfalva, Szepes m. ára 2 K.
— **Boromeus** hitazonoklati folyóirat 29. évfolyamának legutóbbi füzeté tartalmaz beszédekkel jelent meg. Predikációs irodalmunk eme egyik legrégibb organuma mindig kiváló gondot fordít arra, hogy minden irányban kielégítse megrendelőinek jogos igényeit. A mostani szorongatott napokban is ügyes szerkesztéssel összes beszédeit kapcsolatba hozza a háború érzés és gondolat-világával.

A kidolgozás világos és logikus, nyelvezete is simán folyó, értelmes. Lelkipásztorok — akiknek jelenleg igen sokat kell beszélni — jó hasznát vehetik, sok egészséges eszmét és gondolatot meríthetnek belőle, azért örömet ajánljuk megrendelésre. (Győr; ára 8 korona.)

A kis pajtás legújabb számán a tavasz elevelege üdesége, gazdagsága érzik. Mintha künn járnának a fakadó erdőben, vagy a márdárdalos réten. Szeretett ősz királyunknak a gyermekekhez írt gyönyörű levele vezet be a számot. Ambroza Ferenc az elárvult magyar rónáról. Takács Erzsike a tavaszról írt hangulatos verset. Telek Antalné a kis eserkézéről mond el egy mulatságos történetet. Kanizsay Ferenc a tolvaj Károlyka tanulságos estét mondja el a hü Linke kutyával kapcsolatban végtelen finom lelki rajzzal. Gombos Albin az afrikai expedíció érdekfeszítő naplóját, G. Miklós Ilona pedig gyönyörű leányregényét: Arva Rozsika történetét folytatja. Dr. Kovács Viktor a háború színes börtü karcosairól küld tudósítást sok érdekes képpel. A Kispajtások gazdag tartalma, sok tréfás apróság élénkíti a gazdag számot.

Egész évi előfizetési díja csak — 4. K. A kiadóhivatal (Budapest, VII. Damjanich-u. 50.) kívánatra szívesen küld ingyen mutatószámot.

Szerkesztői üzenetek.

Helyben: „Hangok a közönség köréből” — mint jeleztem csak azon esetben közöltem volna, ha becses nevét aláírja. A szerkesztő ugyan hozzá van szokva a támadáshoz; de annak is van határa, hogy mindig ő tartsa a hátát. Minthogy erre hajlandó nem volt, cikke a papirkosárba került.

Szám: 5917—1915.

kig.

Hirdetmény.

Gyulafehérvár szab. kir. város képviselőtestülete folyó évi április hó 22-én tartott rendes közgyűlésében a városi közvágóhidon építendő léghűtéses husraktár és a kapcsolatos műjégyár építése ügyében 41—1915. kgy. sz. slatt birtokon kívül való fellebezéssel határozatot hozott.

Ezt azzal tesszük közhírré, hogy az iratok a városi kiadó hivatalban 15 napi közszemlére kitétettek, hol azokat érdeklődők

a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetik és esetleges fellebezéseiket a vármegei alispán urhoz czimezve alólírott hatóság-hoz adhatják be.

Gyulafehérvár szab. kir. város tan. 1915. évi május hó 6-án.

Dr. Roska Miklós
polgármester.

Sz. 5710—1915. kig.

Hirdetmény.

Alólírott összeíró bizottság a 3330—898. sz. I. M. rendelet 4. §-a alapján közhírré teszi, hogy a város területén lakó minden férfi, aki magyar honos, folyó évben legalább 26-ik életévét betölti, a magyar nyelvet értő irni és olvasni tud, és évenként legalább 20 kor. egyenes állami adót fizet, a mennyiben pedig ideiglenes adómentességet élvez, azon adónak megfelelő értékű vagyonnal bir, vagy az adózásra való tekintet nélkül legalább 26-ik életévét betöltött köztisztviselő, lelkész, a magyar tudomány akadémia tagja, tudor, okleveles tanár, ügyvéd,

mérnök, építész, hajoskapitány, gazdasz, gyógyszerész, vegyész, erdész, bányász, sebész, állatorvos, tanító, továbbá az, ki a felsőbb művészeti, vagy más felsőbb szakiskolát elvégezte, végre aki a középiskolai záró vizsgát letette, folyó évi május hó 15-től 25-ig az esküdtek alaprajstromába való felvétel végett az összeíró bizottság előtt alólírott bizottsági jegyző irodájában a városházánál d. e. 9—12 óráig személyesen megjelenik, vagy meghatalmazott által magát képviselteti, az esküdtek alaprajstromába felvéve lesz.

Azok a kik értelmi curzus alapján kívánják felvételüket, lehetőleg az értelmi curzust igazoló okmányokat is hozzák magukkal.

Az esküdtek alaprajstromába az 1897. évi XXXIII. t.-c. 5. és 6. §§-ában körülírtak nem vehetők fel.

Gyulafehérvár szab. kir. város esküdtképes férfiak összeíró bizottságától, 1915. évi május hó 5-én.

Ujházy Béla, Dr. Roska Miklós,
ö. i. biz. jegyző. ö. i. biz. elnök.

TELEFON SZÁM 16. Schäser Ferenc, Gyulafehérvár. TELEFON 16. SZÁM

Feltűnést kelt a teljesen látható írásu eredeti amerikai

FOX-írógép

legújabb modellje.

Díjtalanul bárhol bemutatom.

ÍRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógép-papírok stb., különféle gyártmányukat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállítok.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN, Alapított 1838. GUÁR: Römerstadt, Mähren.
VI., Webgasse 43. 600 alkalmazott.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dús választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik. Költségajánlat díjmentes.

